

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

МІКРОЕКОНОМІКА

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 073 Менеджмент
освітньо-професійної програми Менеджмент

Силабус освітнього компонента «МІКРОЕКОНОМІКА» підготовки бакалавра у галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент освітньо-професійною програмою Менеджмент

Розробник: СУР'ЯК А.В., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, кандидат економічних наук, доцент

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми:

Ірина ВОЛИНЕЦЬ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу
протокол №1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

Олена ПАВЛОВА

© СУР'ЯК А.В., 2022 р.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування 073 Менеджмент Менеджмент Перший (бакалаврський)	Нормативний
Кількість годин/кредитів ECTS 150/5		Рік навчання 1
		Семестр 1
		Лекції 36 годин
		Практичні (семінарські) 46 год Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 58 годин
ІНДЗ: немає		Консультації 10 годин
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача (-ів)

Сур'як Алла Володимирівна, к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, моб. 066 775 91 78 E-mail: surjak.alla@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента.

Освітній компонент «Мікроекономіка» належить до переліку нормативних освітніх компонентів за освітнім ступенем «Бакалавр». Для вивчення базових понять та моделей мікроекономіки. Розкриває особливості функціонування основних елементів ринкового механізму. Аналізує механізм встановлення часткової рівноваги, види еластичності попиту та пропозиції, теорії поведінки споживача та фірми. Визначає основні види витрат підприємства та особливості функціонування ринкових структур (досконалої конкуренції, чистої монополії, олігополії, монополістичної конкуренції). Характеризує специфіку розвитку ринку ресурсів та встановлення загальної рівноваги.

2. Мета і завдання освітнього компонента. Метою вивчення освітнього компонента «Мікроекономіка» є системні знання про економічну поведінку суб'єктів господарювання – домогосподарства та підприємства. процеси економічного вибору, який здійснюють суб'єкти господарювання для досягнення своїх цілей в умовах обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання. Завдання - формування знань та практичних навиків механізму функціонування економічних суб'єктів і вибору ними раціональних рішень, що дозволяють досягти максимального результату за мінімальних витрат та обмежених ресурсів.

3. Результати навчання (компетентності).

Загальні компетенції

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК17. Здатність виявляти знання та розуміння основ функціонування сучасної економіки на мікрорівні.

ЗК21. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Фахові компетенції

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК19. Здатність проводити фінансовий та економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання.

Програмні результати навчання

ПРН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН19. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

4. Структура освітнього компонента

Схема освітнього компонента денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю/ Бали
	Усього	У тому числі				
		Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.	
Змістовий модуль 1. Загальні теорії споживання і виробництва						
Тема 1. Предмет і методи мікроекономіки	8	2	2	4	-	О,ДС,ДБ РМГ / 2
Тема 2. Аналіз попиту та пропозиції	11	2	4	4	1	О,ДС.,РЗ РМГ / 4
Тема 3. Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова рівновага	11	2	4	4	1	О,ДС,ДБ РМГ / 2
Тема 4. Еластичність попиту та пропозиції	8	2	2	4		О,ДС.,РЗ/ 2
Тема 5. Теорія граничної корисності та поведінка споживача	13	4	4	4	1	О,ДС,ДБ РМГ / 2
Разом за модулем 1	51	12	16	20	3	12
Змістовий модуль 2. Витрати виробництва, прибуток та конкуренція						
Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства	7	2	2	2	1	О,ДС.,РЗ/ 2
Тема 7. Варіація факторів виробництва та оптимум товаровиробника	9	2	4	2	1	О,ДС,ДБ РМГ / 2
Тема 8. Витрати і доходи підприємства	8	2	2	4		О,ДС,ДБ РМГ / 2
Тема 9. Витрати виробництва та прибуток, види витрат та їх взаємозв'язок з прибутком	9	2	4	2	1	О,Т,РЗ/ 2
Тема 10. Ринок досконалої конкуренції	8	2	2	4		О,Т,РЗ/ 2
Тема 11. Монопольний ринок	8	2	2	4		О,Т,РЗ/ 2
Разом за модулем 2	49	12	16	18	3	12
Модуль 3. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту						
Тема 12. Ринок монополістичної конкуренції	9	2	2	4	1	О,Т,РЗ/ 2
Тема 13. Олігополія	9	2	2	4	1	О,ДС, ДБ,РЗ/ 4
Тема 14. Ринок факторів виробництва	11	2	4	4	1	О,ДС,РЗ/ 4
Тема 15. Загальна ринкова	13	4	4	4	1	О,ДС, РЗ

рівновага і економіка добробуту						ДБ, / 4
Тема 16. Інституціональні аспекти ринкового господарства	8	2	2	4		О, ДС, РЗ ДБ, / 2
Разом за модулем 3	50	12	14	20	4	16
Модульні контрольні роботи теми 1-12						60 / кожна робота по 20
Всього годин / Балів	150	36	46	58	10	100

*Методи контролю *: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат, О-опитування, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.*

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувача освіти (СРЗО) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем освіти самостійно під методичним керівництвом викладача.

До завдань самостійної роботи, які запропоновані здобувачам освіти, віднесено:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами освітнього компонента.
4. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Контрольна перевірка кожним здобувачем освіти особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

Запитання для самостійної роботи

1. Становлення та розвиток мікроекономіки як науки.
2. Вклад українських вчених-економістів у розвиток мікроекономічного аналізу.
3. Використання апарату кривих байдужості для опису системи переваг і уподобань споживача. Види кривих байдужості.
4. Кількісний і порядковий підходи до вимірювання корисності благ.
5. Максимізація корисності і стан рівноваги споживача з кардиналістичних позицій.
6. Опис можливостей споживача за допомогою лінії бюджетного обмеження.
7. Вплив на реальну купівельну спроможність споживача зміни цін і номінального доходу.
8. Рівновага споживача з ординалістичних позицій. Можливі види точок оптимуму споживача.
9. Вплив зміни доходу споживача на вибір оптимального набору товарів і послуг.
10. Лінія Хікса “дохід-споживання”, особливості її конфігурації для різних товарів.
11. Вплив зміни ціни блага на вибір споживачем оптимального набору товарів і послуг.
12. Крива “ціна-споживання”, її використання при побудові кривої індивідуального попиту споживача.
13. Ефект доходу і ефекти заміщення при зміні ціни. Відмінності у підходах Є.Слущкого і Дж.Хікса.
14. Компенсація росту ціни товару. Аналіз її результатів за допомогою кривих байдужості.
15. Закони Енгеля. Криві Енгеля і їх побудова.
16. Аналіз впливу акцизних податків на ціну і обсяг реалізації товару.
17. Акцизний збір. Максимізація акцизного збору для лінійних функцій попиту і пропозиції.
18. Аналіз впливу квоти на формування ринкової ціни товару.
19. Ефективне і неефективне квотування.
20. Державна політика регулювання цін: випадок встановлення мінімального рівня ціни. Ефективний і неефективний мінімум.

21. Державна політика регулювання цін: випадок встановлення “стелі” ціни. Дефіцит і його нормування.
22. Аналіз впливу дотацій на ціну і обсяг реалізації товару.
23. Аналіз впливу податків на ціну і обсяг реалізації товару.
24. Політика підтримки сільськогосподарського виробництва в ринковій економіці (мікроекономічний аналіз, приклади зі світового досвіду).
25. Концепція цінової еластичності в мікроекономічному аналізі.
26. Види еластичності для попиту і пропозиції.
27. Перехресна еластичність попиту.
28. Фактори цінової еластичності попиту.
29. Взаємозалежності між зміною ціни і зміною виручки продавця за умов різної еластичності попиту.
30. Мікроекономічний аналіз оподаткування.
31. Вплив еластичності попиту і пропозиції на розподіл податкового тягара між виробниками і споживачами.
32. Субсидії. їх розподіл між споживачами і виробниками.
33. Господарська стратегія конкурентної фірми на ринку свого товару.
34. Монопольний ринок. Особливості стратегії фірми монополіста.
35. Олігополістичний ринок.
36. Ринок монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція на цьому ринку.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Відвідування занять є обов’язковим для вивчення навчального компоненту. Про відсутність з поважних причин здобувачі освіти зобов’язані доводити до відома викладача заздалегідь. За об’єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом та викладачем.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_%20vyznannia_rezultatuv_navchannia_formalnoi.pdf). Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом освітнього компонента.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика щодо академічної доброчесності.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. Списування під час модульних контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-2 бали). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться у формі усного семестрового екзамену згідно затвердженого розкладу.

Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компоненту (за 100-бальною шкалою) визначається двома способами як сума трьох складових: 40 балів за поточне оцінювання і 60 балів за модульні контрольні роботи або 40 балів за поточне оцінювання та 60 балів за іспит.

Підсумкова семестрова оцінка виставляється без складання іспиту, якщо здобувач освіти

успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом освітнього компоненту, і набрав при цьому 75 балів і більше. Така оцінка виставляється у день проведення екзамену за умови обов'язкової присутності здобувача освіти. У разі незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти складає екзамен (60 балів), а його результат за модульні контрольні роботи анулюється.

Екзаменаційна оцінка визначається в балах від 0 до 60 за результатами виконання екзаменаційних завдань. Екзаменаційний білет містить 3 питання. Здобувачу освіти пропонується дати відповідь на 3 питання, кожне з яких оцінюється в 20 балів.

Перелік питань на екзамен

1. Мікроекономіка як розділ економічної теорії.
2. Етапи розвитку мікроекономіки як науки.
3. Предмет мікроекономіки, її суб'єкти та об'єкт.
4. Основні поняття та припущення мікроекономіки.
5. Загальні та специфічні методи мікроекономічних досліджень.
6. Позитивна та нормативна мікроекономіка.
7. Попит і закон попиту. Крива попиту. Нецінові фактори зміни попиту.
8. Пропозиція і закон пропозиції. Крива пропозиції. Нецінові фактори зміни пропозиції.
9. Цінова еластичність попиту.
10. Дугова та точкова еластичність попиту.
11. Еластичність попиту і загальний дохід.
12. Перехресна еластичність попиту.
13. Еластичність попиту за доходом.
14. Практичне застосування теорії еластичності.
15. Ціна рівноваги або ринкова ціна: механізм формування. Надлишок та дефіцит.
16. Зміна ринкової рівноваги під впливом дії нецінових факторів попиту і пропозиції.
17. Ринкова рівновага: суть, види.
18. Вигоди споживача й виробника від механізму ринкового ціноутворення.
19. Державне регулювання ринкової рівноваги та його наслідки.
20. Законодавче встановлення максимальної ціни.
21. Встановлення законодавством мінімальної ціни.
22. Вплив податків і субсидій на попит і пропозицію.
23. Поняття потреби, види потреб. Економічні блага, їх класифікація.
24. Поняття корисності та її види.
25. Загальна і гранична корисність.
26. Процес споживання та динаміка зміни загальної і граничної корисності. Закон спадної граничної корисності блага.
27. Раціональний вибір споживача та його дві умови: максимізація загальної корисності та бюджетне обмеження.
28. Рівновага споживача.
29. Вплив на поведінку споживача бюджетних обмежень і цін.
30. Еквіваріантний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача.
31. Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена.
32. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу.
33. Гранична норма заміщення благ: суть і методичне обчислення.
34. Бюджетне обмеження і можливості споживача.
35. Споживча рівновага при бюджетному обмеженні.
36. Зміна оптимального вибору споживача в результаті зміни його доходу. Криві Енгеля.
37. Зміна оптимального вибору споживача в результаті цінових змін.
38. Споживчий надлишок.
39. Ефекти заміщення і доходу у загальному ефекті від зміни ціни.
40. Фірма, як суб'єкт ринкових відносин. Структура та організаційно-правові форми фірми.
41. Мотивація поведінки фірми. Основні проблеми вибору економічної організації фірми: що виробляти, як виробляти, для чого виробляти.

42. Фактор часу і періоди функціонування фірми: миттєвий, короткостроковий і довгостроковий.
43. Процес виробництва. Ресурси і випуск.
44. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором.
45. Стадії виробництва та обґрунтування управлінських рішень щодо розширення та згортання виробництва.
46. Виробнича функція з двома змінними факторами виробництва. Ізокванта та її властивості.
47. Ізокоста та її властивості. Карта ізокоств.
48. Рівновага виробника. Траєкторія розвитку фірми. Оптимальний шлях розвитку в довгостроковому періоді.
49. Закон ефекту масштабу: зростаючий, незмінний та спадний ефекти.
50. Суть витрат фірми. Економічні та бухгалтерські витрати.
51. Витрати виробництва в короткостроковому періоді.
52. Витрати фірми в довгостроковому періоді. Оптимальний випуск продукції фірмою в довгостроковому періоді.
53. Суть доходу та його види.
54. Поняття та види прибутку.
55. Ринок досконалої конкуренції.
56. Визначення ціни і випуску продукції досконалим конкурентом в короткостроковому періоді.
57. Визначення ціни і випуску продукції досконало конкурентною фірмою в довгостроковому періоді.
58. Ефективність діяльності фірми в умовах досконалої конкуренції.
59. Визначення чистої монополії та причини її існування. Види монополії.
60. Визначення монополієм виробником ціни і обсягу виробництва.
61. Максимізація прибутку монополістом в довготерміновому періоді.
62. Цінова дискримінація та її наслідки.
63. Економічні наслідки монополії.
64. Монополістична конкуренція та її основні ознаки. Диференціація продукту.
65. Ціна і випуск продукції в умовах монополістичної конкуренції.
66. Наслідки монополістичної конкуренції.
67. Олігополія: суть та основні ознаки.
68. Цінові моделі олігополії.
69. Економічна ефективність олігополії.
70. Ринок факторів виробництва та значення формування цін на економічні ресурси.
71. Особливості формування попиту на економічні ресурси.
72. Оптимальне поєднання ресурсів. Ціноутворення на фактори виробництва.
73. Ринок праці: попит і пропозиція праці. Особливості ціноутворення на досконалому і недосконалому ринках праці.
74. Ринки капіталу. Відсоток.
75. Ринок землі. Земельна рента та ціна землі.
76. Часткова та загальна рівновага. Закон Вальраса.
77. Теорія добробуту та Парето-ефективність.
78. Фіаско ринку.
79. Суспільні та приватні витрати. Теорема Коуза.
80. Суспільні блага. Проблеми забезпечення суспільними благами.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: навч. посіб.: у 2 кн. / за ред. С. Панчишина. Кн. 2: Мікроекономіка. Київ: Знання, 2013. 437 с.
2. Будаговська С., Кілієвич О., Луїна І. Мікроекономіка і макроекономіка: підручник. К.: Основи, 2003. 518 с.
3. Мікроекономіка: підручник / за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2008. 679 с.
4. Мікроекономіка: навчальний посібник / за ред. В.В. Козюка та ін. Тернопіль: ТНЕУ, 2011. 496 с.
5. Мікроекономіка: підручник / за ред. А.П. Наливайка. Київ: КНЕУ, 2011. 446 с.
6. Наливайко А.П., Прохоров Є.В. Практикум з мікроекономіки до підручника Мікроекономіка. Київ: КНЕУ, 2013. 522 с.
7. Піндайк Р.С., Рубінфелд Д.Л. Мікроекономіка. Київ: Основи, 1996. 646 с.
8. Acemoglu D., Laibson D., List J. Microeconomics. London: Pearson, 2019. 514 p.
9. Colander D. Microeconomics. London: McGraw-Hill Education, 2019. 624 p.
10. Frank R.H., Bernanke B.S. Principles of Microeconomics. London: McGraw-Hill Education, 2019. 480 p.

Додаткова література

1. Ачкасов А. Є. Мікроекономіка. Тренінг-курс: навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2012. 248 с.
2. Бесєдіна Г. Є. Мікроекономіка: практикум. Харків, 2013. 99 с.
3. Дружиніна В.В. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
4. Економічна теорія: практикум (тести і задачі): навч. посіб. / за ред. О. Ватаманюка. Львів: Інтелект-Захід, 2010. 374 с.
5. Кравченко О.А. Мікроекономіка: теорія і практика: навч. посіб. Одеса: Астропринт, 2014. 255 с.
6. Оверченко В.І., Мажак З.М., Софій М.І. Мікроекономіка: навч. посіб. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2015. 348 с.
7. Петрушенко Ю.М., Дудкін О.В., Костюченко Н.М. Мікроекономіка: конспект лекцій. Суми, 2013. 206 с.
8. Семюелсон П.А., Нордгауз В.Д. Мікроекономіка. Київ: Основи, 1998. 676 с.
9. Хмель С.М. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.
10. Espinola-Arredondo A., Munoz-Garcia F. Intermediate Microeconomic Theory: Tools and Step-by-Step Examples. The MIT Press, 2020. 505 p.
11. McConnell C.R., Brue S.L. Economics: principles, problems, and policies. Boston: McGraw-Hill/Irwin, 2018. 818 p.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
3. Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>
4. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
5. Державний служба статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>
7. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>